

Programma werkconferentie Samenwerken in maatwerk

9.30 uur	Inloop
10.00 uur	Opening Gesprek met bestuurders en studenten
10.25 uur	Lezing door prof. dr. Patrick Kenis, hoogleraar Public Governance Universiteit van Tilburg
11.00 uur	Einde plenair programma, start deelsessies

Ronde 1

11.10 – 12.00 uur

Sterke partnerschappen

Presentatoren: Petra van Beveren, Nieuwe Opleidingsschool Amsterdam; Pieter Snel, Hogeschool Inholland; Thirza van 't Verlaat, Hogeschool Inholland; Hans Rader, Hogeschool Inholland; Ines Hukic, Hogeschool Windesheim; Mildred Wijma; Marloes Lankman, Nuborgh; Dirkje Zwama, RijnIJssel (Themagroep Flexibel Opleiden)

Steeds meer wordt het onderwijs vormgegeven in partnerschappen. In leertuinen, labs en andere vormen zorgen instituutopleiders, schoolopleiders en werkplek-, praktijkbegeleiders samen voor het opleiden van leraren. Aan de hand van drie voorbeelden van dit soort partnerschappen gaan we in gesprek over hoe samen opleiden flexibel en duurzaam kan worden vormgegeven. In het gesprek verkennen we zowel *good practices* als dilemma's.

Samen Opleiden: Gelijktijdig leren door school- en instituutopleiders bij ontwikkelingen en flexibilisering

Presentatoren: Wilma Weekenstroom, Windesheim WFWijz; Mariëlle Theunissen, Hogeschool Rotterdam; Carry Quint, Universiteit Utrecht; Dirkje Zwama, Opleidingsschool MBO Arnhem Achterhoek; Regie Driessen, OAS Midden Brabant; Erwin de Vos, Hogeschool Leiden; Femke Gerritsen, AOS Oost Nederland; Jasper Hooimeijer, Hogeschool van Amsterdam (Themagroep Samen Opleiden)

In de afgelopen periode zijn landelijk meerdere ontwikkelingen opgestart: de vorming van onderwijsregio's, de flexibilisering van de opleidingen en het werken aan inductietrajecten. In hoeverre is bij deze ontwikkelingen de gelijkwaardigheid van de partners een uitgangspunt?

Uit data vanuit het Velon congres 2023 blijkt dat alle actoren de wil hebben om gelijktijdig te ontwikkelen. Vanuit verschillende perspectieven en *good practices* gaan we in gesprek om te achterhalen welke aspecten een rol spelen bij dit leer- en ontwikkelproces. Met als doel te komen tot een kijkwijzer die kan ondersteunen bij het focussen op gelijktijdig leren in gelijkwaardigheid bij ontwikkelprocessen.

Tussen Care en Courage: Onderwijsvernieuwing binnen de lerarenopleidingen

Presentatoren: Marco Snoek, Lector Leren & Innoveren, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam; Frank Crasborn, Lector Integratief Opleiden & Boundary Crossing, Kenniscentrum Youth Education for Society, Fontys Hogeschool

Vanuit lerarentekorten, nieuwe inzichten en inhoudelijke ontwikkelingen binnen het scholenveld wordt er een voortdurend appel gedaan op de lerarenopleidingen om inhoudelijk te vernieuwen. Dat roept niet alleen de vraag op welke inhoudelijke veranderingen dit vraagt, maar ook hoe het veranderproces zodanig vormgegeven

kan worden dat dit leidt tot duurzame veranderingen. In deze sessie delen we inzichten vanuit een NRO-project rondom Samen Vernieuwend Opleiden. In een *multiple case study* volgen we vijf vernieuwende opleidingsinitiatieven waarin we parallellen zien met grote curriculuminnovaties uit het verleden. Samen met de deelnemers van deze workshop willen we de voor- en nadelen van curriculumveranderingen in kaart brengen.

EVC: Competenties van aankomende leraren (in opleiding) in beeld

Presentatoren: Susanne Spiele, Universiteit Twente; Evelien Stoutjesdijk, ICLON, Universiteit Leiden

In het project "In kaart brengen en erkennen en waarderen van eerder verworven competenties" (EVC) wordt gewerkt aan het verhogen van de consistentie en transparantie van het EVC-proces in de universitaire lerarenopleidingen, en aan het versterken van de ervaring 'gezien te worden' van potentiële studenten. In deze sessie worden de eerste oplossingsrichtingen gepresenteerd om (aankomende) studenten aan universitaire lerarenopleidingen beter in beeld te brengen, met als doel op basis daarvan een aansluitend programma te kunnen bieden.

Zij-instroom: Naar meer leraren via de educatieve minor/module

Presentatoren: Piety Runhaar, Wageningen University & Research; Margreet van der Ham, Universiteit Utrecht
Al geruime tijd bieden universitaire lerarenopleidingen de educatieve minor/module aan waarmee studenten een beperkte tweedegraads bevoegdheid kunnen halen, gericht op alle leerjaren en alle niveaus van het vmbo en de onderbouw havo/vwo.

Onlangs zijn de toelatingseisen voor de minor/module veranderd waardoor universiteiten nog meer studenten kunnen bedienen. Wat betekent dit voor het aanbod van nieuwe leraren? En hoe verhouden deze leraren zich tot leraren die via andere wegen worden opgeleid? Tijdens de workshop gaan we graag met u in gesprek over dilemma's en *good practices*.

StudentinzetopSchool: hoe maken we onze studenten verliefd op het onderwijs?

Presentatoren: Ralph Meulenbroeks, Universiteit Utrecht; Sander Bos, SHS Onderwijs

StudentinzetopSchool is het landelijke platform van *not-for-profit* initiatieven die reguliere bachelor-studenten inzetten in het voortgezet onderwijs. Voor de studenten is het een bijbaan maar ze worden wel getraind en begeleid vanuit een lerarenopleiding. Ze ondersteunen docenten zowel binnen als buiten de klas.

Tijdens deze workshop geven we een overzicht van de activiteiten van StudentinzetopSchool en gaan we met de deelnemers in gesprek over hoe we (studenten uit) het HBO hier meer bij kunnen betrekken, zowel door middel van het werven van de studenten als bij de begeleiding vanuit de lerarenopleidingen.

Kies voor een andere route: Ontschot de opleiding

Presentatoren: Ilse van Dijk, Hogeschool Inholland; Frank Koevoets, Fontys Hogeschool voor Kind en Educatie; Marcel Lemmen, Hogeschool de Kempel

Voor de aankomende student zijn de mogelijkheden van de diverse opleidingstrajecten tot leraar lang niet altijd duidelijk: niet iedere instelling biedt gelijksoortige trajecten aan en verschillen en overeenkomsten tussen instellingen zijn niet altijd helder. De werkgroep 'harmonisatie routes' geeft twee aanbevelingen ter verbetering: (1) Generieke naam- en vormgeving en (2) ontschot de opleiding. Flexibiliseer de opleiding op een manier waardoor er niet meer gesproken hoeft te worden van aparte routes.

In deze sessie staat, na een toelichting op de eerste aanbeveling, de tweede aanbeveling centraal. Voorbeelden van ontschotting worden toegelicht en besproken: gaat deze oplossingsrichting zorgen voor meer duidelijkheid voor aankomende studenten?

Flexibel opleiden en professionaliseren met leeruitkomsten: Waarom?

Presentatoren: Mariska Krijgsman, Thomas Moore Hogeschool; Bernadette Laudy, NHL Stenden

Alle lerarenopleidingen zijn bezig met begrippen als flexibilisering, leeruitkomsten, leerwegaafhankelijke toetsing en vrijstelling/validering. De belangrijke waarom-vraag moet steeds opnieuw gesteld worden. Waarom zijn leeruitkomsten nodig voor de wijze van flexibel opleiden die het Bestuursakkoord beoogt? Waarom dragen leeruitkomsten (als middel voor flexibilisering) bij aan het terugdringen van het lerarentekort?

In deze workshop staan bovenstaande vragen centraal. Verschillen tussen behoeftes en mogelijkheden van regio's, opleidingen, scholen en studenten, evenals verschillen tussen (vak-)inhouden, kunnen van invloed zijn op te maken keuzes. De uitkomsten van deze sessie kunnen bijdragen aan de implementatie van flexibilisering binnen de eigen context.

Realisatie-eenheid: Samenwerken in de regio

Presentatoren: Frank Hendriks, Ministerie OCW; Irene Doornbos, Ministerie OCW

In de kamerbrief van over de voortgang van de Lerarenstrategie staat over de Realisatie-eenheid (RE) het volgende: 'De Realisatie-eenheid moet uiterlijk eind 2024 samen met het onderwijsveld komen tot een landelijk dekkend netwerk van onderwijsregio's.'

De onderwijsregio's zijn bedacht om regionaal aan de slag te gaan met de oplossing van personeelstekorten in het onderwijs. Door o.a. de agenda's van de RAP, SO&P en de regionale (opleidings-)allianties met elkaar te integreren, zou er een duurzame regionale onderwijsarbeidsmarkt moeten ontstaan. Via een lerende aanpak moeten de voorlopers zichtbaar maken wat werkzame praktijken zijn.

In deze workshop delen de collega's van de RE hun eerste ervaringen en dilemma's.

12.00 uur   **lunch en gelegenheid de stands van Velon, Onderwijsloket en StudentinzetopSchool te bezoeken**

Ronde 2

13.00 – 14.00 uur

Focus op professie

Presentatoren: Martine Derks, VELON, Chris Kroeze, HAN

Ontwikkelingen rond het opleiden van (aanstaande) leraren doen een flink beroep op de kwaliteit van lerarenopleiders en de beroepsgroep als geheel. Met het project 'Focus op professie' zetten we de komende jaren in op nieuwe registratieprocedures en het versterken van ontwikkelpaden voor lerarenopleiders. In deze workshop onderzoeken we vanuit het perspectief van de werkgever en de lerarenopleider hoe zo'n ontwikkelpad eruit zou kunnen zien en welke impact dat heeft op de samenwerking binnen een regio, partnerschap of team binnen een lerarenopleiding.

Netwerk beginnende lerarenopleiders

Presentatoren: David van Alten, Universiteit Utrecht; Martine van Rijswijk, Universiteit Utrecht

Beginnende lerarenopleiders worstelen vaak met processen als subjectificatie en socialisatie. Vragen als *Wie ben ik en wie wil ik zijn als lerarenopleider?* en *Wat wordt er van mij verwacht in mijn werk?* komen aan de orde. Het kan zijn dat het vinden van antwoorden inspiratie en energie geeft, maar het kan ook leiden tot spanningen en twijfels over je plek. Dit kan sterker spelen in een periode als deze, waarin er veel in de beroepskaders van de lerarenopleider aan het veranderen is.

In deze sessie is er gelegenheid voor lerarenopleiders om ervaringen uit te wisselen. Ook is er aandacht voor hoe veerkracht kan ondersteunen in het omgaan met dynamische werkomstandigheden.

Naar een nieuw beroepsbeeld: Vanuit een solide basis naar een toekomstbestendige academische leraar

Presentatoren: Dirkje van der Aa, Radboud Universiteit Nijmegen; Gijs van Gaans, Universiteit van Amsterdam; Tamara van Woezik, Radboud Universiteit Nijmegen

In de projectgroep 'Beroepsbeeld en leeruitkomsten' wordt samengewerkt met acht verschillende universitaire lerarenopleidingen (ULO's) aan de kern van het beroepsbeeld voor de academische docent. In deze werksessie leggen we de eerste kaders van dat nieuwe beroepsbeeld voor en bespreken we die aan de hand van interactieve werkvormen. Daarbij besteden we onder andere aandacht aan wat de academische leraar onderscheidt van andere leraren. Deze leerkracht heeft in de opleiding doorgaans minder praktische en pedagogische ervaring opgedaan, maar brengt op andere vlakken expertise mee. Hoe komt die meerwaarde tot uiting in zijn of haar werk? Daarnaast bespreken we de mogelijke vorm van een toekomstbestendig beroepsbeeld.

Handreikingen voor het flexibel opleiden van zij-instromers in scholen en opleidingsinstituten

Presentatoren: Ilona van Heijst, Universiteit van Amsterdam; Quincy Elvira; Mariëlle Theunissen

De VH en UNL werken samen aan het opstellen van handreikingen die opleiders bijstaan in het ontwikkelen van een flexibel onderwijsaanbod voor zij-instromers. Na het delen van inzichten uit wetenschappelijk onderzoek over zij-instromers, nodigen we opleiders van scholen en opleidingsinstituten uit om actief bij te dragen aan de verdere uitwerking van deze handreikingen. Tijdens de workshop zullen we de praktische toepasbaarheid van

de handreikingen evalueren en suggesties ter verbetering verzamelen. Door deel te nemen levert u een waardevolle bijdrage en krijgt u tevens inzicht in hoe deze richtlijnen uw eigen werk en aanpak kunnen versterken.

Modularisering van de tweejarige master Educatie (en Communicatie)

Presentator: Willemijn Wilgenhof, Universiteit van Amsterdam; Gerhard van de Bunt, Vrije Universiteit en Margreet van der Ham, Universiteit Utrecht

Vanuit de scholen is er de roep om meer academisch geschoolde docenten. Met de tweejarige masters Educatie (en Communicatie) hopen we aan die vraag te kunnen voldoen. We willen de instroom in deze master vergroten door óók andere specialisaties te ontwikkelen, waarmee én een lesbevoegdheid én een andere verdieping tot de mogelijkheden behoort. Studenten hebben daarmee meer keuzemogelijkheden en zicht op een breder beroepsveld. Denk aan specialisaties als curriculumvernieuwing of digitale geletterdheid (AI), maar ook specialisaties buiten het vo, zoals NT2, (educatieve) communicatie / museumeducatie of vertalen. Welke behoeften hebben lerarenopleiders en scholen en welke mogelijkheden zien zij om meer studenten te werven voor het beroep van leraar?

Klaar voor de stap. Verankering bestuursakkoord in de opleidingspraktijk

Presentatoren: Els de Bock, Hogeschool Rotterdam (voorzitter Adef); Karin van Weegen, voorzitter LOBO; Mark Boiten, 10voordeleraar

Het najaar van 2023 markeert een belangrijk moment in de uitvoering van het bestuursakkoord: de overgang van ontwerp en advies naar realisatie in de opleidingspraktijk; *'the proof of the pudding is in the eating'*. Opgeleverde instrumenten moeten voor 1 januari 2025 hun weg vinden naar alle opleiders, opleidingsprogramma's en studenten.

In deze workshop kijken we naar de realisatiefase van het bestuursakkoord: wat vraagt de realisatie van opleidingen en opleiders, hoe trekken we daarin samen op, en welke hulp is daarbij nog nodig?

Ronde 3

14.30 – 15.30 uur

Lesson Study in een flexibele lerarenopleiding als basis voor levenslange ontwikkeling van leraren

Presentatoren: Siebrich de Vries, Radboud Universiteit Groningen; Sui Lin Goei, Hogeschool Windesheim;

Lesson Study is een professionaliseringsaanpak waarin (aanstaande) leraren in kleine teams met elkaar leren van hun leerlingen. In deze bijdrage maken we kennis met Lesson Study, en verkennen we aan de hand van een ontwerptool hoe met Lesson Study in een flexibele lerarenopleiding gewerkt kan worden.

Internationalisering: Over het muurtje kijken bij het opleiden van leraren en lerarenopleiders

Presentatoren: Helma Oolbekkink, HAN University of Applied Sciences; Fenny van Daalen, HAN; Nollie Bekkers, HAN

Wat levert een internationale ervaring op voor jezelf als lerarenopleider, voor je (aanstaande) leraren en voor de leerlingen? We bespreken onze ervaringen aan de hand van de thema's veerkracht, professionele LeerCommunities en Samen Opleiden. Na een aantal inleidende pitches worden de deelnemers actief betrokken bij de discussie over deze onderwerpen.

Leeruitkomsten en toetsing: van verkenning, naar verdieping, naar meer flexibilisering

Presentatoren: Dirkje van der Aa, Radboud Universiteit Nijmegen; Gijs van Gaans, Universiteit van Amsterdam; Tamara van Woezik, Radboud Universiteit Nijmegen

De lerarenopleidingen flexibiliseren, en het werken met leeruitkomsten lijkt een manier om hier vorm aan te geven. Dit gaat gepaard met een nieuwe invulling van toetsing. Vanuit de universitaire lerarenopleidingen (ULO's) wordt verkend wat we hier over kunnen leren voor onze opleidingen. Met welke vormen van toetsing kun je bijdragen aan flexibeler onderwijs? Welke paradigma's horen daarbij? En waarmee zouden we kunnen gaan experimenteren in de ULO's? We nemen deelnemers mee in onze aanpak, en halen graag ook informatie op over *good practices*.

Maatwerk voor zij-instromers: regionale samenwerking tussen opleiders en scholen

Presentatoren: Michelle Hobma, Vrije Universiteit Amsterdam; Jaap Rohof, Radboud Universiteit Nijmegen

Binnen het bestuursakkoord zijn de afgelopen jaren door vijf universitaire lerarenopleidingen maatwerktrajecten voor zijinstromers/overstappers opgezet. Er is veel ervaring opgebouwd op terreinen van

werving, begeleiden van deelnemers (ook bij oriëntatie op best passend traject en in aanloop naar assessment) en de samenwerking met onze partners in de regio (VO-scholen en andere opleidingsinstituten). Op dit moment zijn we druk bezig met de inbedding van deze ervaringen in de ontwikkeling naar onderwijsregio's: wat kunnen opleidingen en werkgevers voor elkaar betekenen om de flexibiliteit van onderwijs in de regio te verhogen?

Vanuit de ervaringen in twee regio's gaan we graag in gesprek: wat staat goed en wat hebben we samen nog te doen?

Professionaliseren bij flexibilisering: Gezamenlijk bouwen aan een prototype voor carrièreswitchers

Presentatoren: Ilona van Heijst, Universiteit van Amsterdam; Quincy Elvira, Ir. Lely Lyceum; Petra van Beveren, Nieuwe Opleidingsschool Amsterdam; Mariëlle Theunissen, Hogeschool Rotterdam

Deze workshop geeft een inkijk in hoe de werkgroep de afgelopen twee jaar het fundament heeft gelegd voor een basistraining voor lerarenopleiders die binnen verschillende partnerschappen met zij-instromers (carrièreswitchers) werken. Aan de hand van bestaande *good practices* en de bouwstenen van ons prototype gaan we samen aan het werk. We hebben een kaartenset ontwikkeld met ontwerpcriteria die de ingrediënten vormen van de basistraining. Deze set is nog niet compleet en deze willen we graag aanvullen samen met de deelnemers tijdens de workshop. De uitkomsten kunnen worden meegenomen in de vervolstrainingen voor opleiders die met carrièreswitchers aan de slag gaan.

Alfa4All/Beta4All: Kansen voor toekomstige leraren

Presentatoren: Ineke Lam, Universiteit Utrecht; Ralph Meulenbroeks, Universiteit Utrecht

In deze sessie zullen eerst de kernwaarden, geschiedenis, instroomcijfers en centrale vraagstelling rondom Alfa4all en Beta4all besproken worden. Vervolgens willen we onderzoeken hoe we andere doelgroepen (hbo, zittende docenten) beter kunnen betrekken bij Alfa4all en Beta4all. Daarbij willen we antwoord geven op vragen als 'Hoe kunnen we het hbo beter betrekken bij Alfa4all en Beta4all, gegeven het feit dat de cursussen van BA1-3 niveau zijn?' en 'Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er meer zittende docenten deelnemen?'

De brede intake als landelijk kader voor maatwerk

Presentatoren: Liesbeth Zijlstra, Hogeschool van Amsterdam; Gerrit Beunk, 10voordeleraar

De Handreiking Brede intake is bedoeld voor alle hbo-instellingen om een brede intake aan te bieden vanuit de deeltijdse opleidingen aan diegenen die leraar willen worden in het basis- of voortgezet onderwijs en daarvoor op zoek zijn naar een passend opleidingstraject dat recht doet aan hun al eerder opgedane kennis en ervaring. Voor studenten betekent dit dat hun EVC's op een landelijk gelijke en valide wijze erkend worden door landelijk gecertificeerde EVC-assessoren. Mede op basis van de EVC-erkenning, kan een passend opleidingstraject bepaald. Om te zorgen dat voor huidige en toekomstige studenten en cursisten duidelijk is dat landelijk met dezelfde maat wordt gemeten en de meest effectieve route naar het leraarschap open staat, is t.a.v. implementatie bij alle instellingen nog een slag nodig. In deze workshop gaan we met elkaar in gesprek over wat nog nodig is voor de implementatie.

15.40 uur

Netwerkborrel in plenaire ruimte